

Geure zapaltzailleek ekarri eta guk iñuxente, iñuxente geureak ba' lira bezela artu.

Bear ba'da geuretako asko ere aien arrazakoak izango gera erromatarrek guregana eldu ziranean, galdu egin bait ziran errien artean izkutaturik edo. Beste alde batetik begiratuta ere, gure artean ainbeste ugaritzen dan A odol-mota, ori eurena da.

Eta, erromatarrek zer ekarri euskuen?

Kultura-gai asko eta erlijio berriak ere bai. Guk geure artean oraintsu arte erabilli izan ditugun ilkoeri buruzko oitura zaar-zaarrak, eurak ekarriak ziran.

Ba omen dagoz Pirenee mendietan aien garaiko arlosak eta arrizko aldarak be.

Erromatarrek ekarritako santuenak (Marte, Silvanus, Monini, Diana, Mitra...) eta geureak ziran animali santuenerak (Aderbeltza, Beigorritxo, Aritxo...) eta abarrenak.

Orduan magoak izan gara lenengo, gero animistak eta totemistak, gero erromatarren erlijioakoak zenbait oiturretan... Mari galdu dogu baztarren batean.

Geure gaurko ipuiñetako Marik beregan ditu erlijio guzti oien agerpenak: Mari bera da zeru-indarren nagusi, berak artzen ditu animalien itxurak, aginduak baditu eta saria eta zigorra ere ematen ditu, baditu bi seme (Atarrabi eta Mikelatz) onaren eta txarraren irudiak...

Bera degu bere aurrekoen bilduma osoa.

Eta, kristautasuna?

Erromatarren bideetatik etorri zan gurera, auen erlijioraren ondoren eta milla urte baño geiago gaudituz dituz gure artean. Marxismoak ez du beste orrenbeste iraungo.

Orduan, euskalduna zer da?

Guztien kopurua. Kristautasunaren miñla urteak kentzen ba'dituzu, erromatarren beste bosteunak ere kendu bearko; baita indoeuropeo eta zelten beste miñlak... Eta majiaren miñlakak...

Ala ba'da, zer geratzen da?

Cro-magnon'eko gizona, aurreko Neanderthal'ena, ala Homo Erectus'ena, Pitekatronpo'arena ala Tximiño'ena? Zerekin geldituko gera?

Ortan asi ezker, ez dago ezer.

MUKIAK ERORTZEN

Mukiak erortzen ari zaizkizu, gizon!
Ez bildurtu, badaukadaz geiago.

Bartolo Arropaingo

1994.eko epailak 22ko DIE WELT Alemaniako egunkarian agertutako albisteak.

Euskaldunak Europako erririk zaarrena ete?

dpa LONDON- Espainiatik iparraldean eta Frantziatik ego sartaldean bizi diran euskaldunek orain dala 18.000 urtetik ona erri talde berezia osotzen dabe. Au berau Bartzelonako Unibertsitateko zientzilariek DNA dalako gai genetikoari egindako azterketen bitartez idoro dabe. Britania Aundiko "NEW SCIENTIST" zientzia aldizkariak aditzera emon izan dauanez, euskaldunak, Pirinietako aranetan askotan bizitokiz aldatu daben arren, Erri lez, barriz, Izozte Arotik ona beste erriengandik urrunduta bizi izan dira.

Iniaki Martiartu

1994.eko epailaren 23